

הצגות

תיאטרון בלי תיאטרון

ממזרח וממערב (מסכות) הוא ערב מערכונים של להקה ירושלמית, אשר כלל הפתעה נעימה אחת, בהוכיחו כי הניב המזרחי אינו חייב לצלצל על הבימה הרבנית דהקא כבן-חורג יוצא-דופן. היתה זאת, כאמור, התפתחה הנעימה היחידה בהצגת הבכורה של הלהקה רבת היומרות, כל השאר לא היה נעים, אף כי היה מפתיע במקצת — אפילו בישראל, ארץ היומרות הקלאסית — לראות 10 חובבים, שרק אחד מהם, ג'ק כהן, יכול להיחשב כחובב ממדרגה ראשונה, קוראים ל' עצמם תיאטרון בטרם הצליחו להגיע לרמתה של האחרונה בלהקות הצבאיות. כבר נראו בארץ שחקנים בלי תיאטרון ותיאטרון בלי שחקנים, אבל זהו המקרה הראשון של תיאטרון בלי תיאטרון.

חיוך מסוים

תן חיוך (סמבטיון) היא הצגה שעל שמנת פמוניה וששת מערכונים ניתן ל' הניב רק על משקל הפזמון המסיים שלה, לא היה ולא נברא.

מי שמע ומי ראה? לא היה ולא נברא — קצת סטיריות מחזקות או בדיחות שהן פצצות. פזמונים בלי אלמנט, הצלפות ללא מגור, או ביקורת על דברית — מי ראה ומי שמע? קיליות, מיקצב מהיר ועדוק בלתי-סביר, או תוכנית לא-אידיאלית ועניינית בחירות מפא"י, ושירים עם נעימה — מי שמע, או, מי שמע? פזמונים עם חרוזים, תימונים בלי "חוזים", רעיון בלתי-מעטון או חיוך בהן חיוך מי שמע ומי ראה? לא היה ולא נברא

בקרו

הצג של משורר

שרה: אבל למה יני צריכה לבכות, הימא? למה יני מתהבלת עליו? גרה: למה לא, אקירתי, למה לא? — ית מזה מייפות — זה ת'כול. בואי אלכ' לישון ועשיו רני יחואר לאן ל'תפסט וישיכיב יתאן בושח ל'יד מה שית בוכה כשית אש לאן ת'תבה. מה יחשוב ל'יד ת'תבואר?

נחוק מאמץ ניכר של דמיון — או צפייה של ימים אחדים — כדי לתאר את שחקני הבימה ממירים את מיבטאם הרוסי במיבטא העגה האמריקנית-אירית, כפי ש' תורגמה לעברית של הצ'קאוות'וסימני דמוס על-ידי המשורר אוריאל שלח, המוכר יותר בכינויו הספרותי יונתן רטוש.

רק כאשר ייטרו המסך, לאחר שמרים זוהר ובתעמי יחליפו ביניהן את המלים המצוטטות למעלה, אפשר יהיה לדעת אם היה בכוחם של השחקנים לסגל את עצמם, בהדרכתו של הבמאי פיטר פריי, ללשונה ולדמויותיה של משפחת מלודי, לה אמר המתואי יוג'ין אויגיל להקדיש סידרה של 11 מחזות שהיו צריכים להקיף 175 שנים מחייה, ואשר ניצוץ של משורר הוא כנראה האחרון שבהם והמחזה האחרון שכתב אויגיל בכלל.

אין לדעת מה בדיוק רצה אויגיל לומר בסידרה זו. אויגיל, שלא שבץ רצון מע' בדתו זו, השמיד את רוב המחזות הסיד' רה ולא הניח להציג בחייו גם את המחזה הנותר, ניצוץ של משורר.

המציאות קוברת מתנגדיה. ציר ההצגה הוא התנגשות מתמדת בין קורנליוס («קון») מלודי (שמעון פינקל), בעל מיס' באה המהמה גם אחד הלקוחות הטובים ביותר של עצמו, ובין בתו שרה (מרים זוהר), המאוהבת למורת-רוח אביה בפייטן אמריקאי צעיר, שאינו מופיע על הבימה עצמה. מלודי, מי שהיה חואי אירי וחיייל בעל-עיסור בצבא הרוכס חלינגטון, לא השלים מעולם עם המציאות החדשה של מולדתו החדשה, אמריקה התמרנית וה' פשטנית. המציאות — ששרה מלודי היא

נציגתה עלי אדמות — סופה, כרגיל, לני צח ולקבור תחתיה את העומדים על דרכה.

מאחורי הקלעים

הערב שביתה

שביתת פועלי כמה כמעט שפרצה בתיאטרון הקאמרי בשבוע שעבר. הפוע' לים, אשר בהצגת הערב אימפרוביזציה הם מקימים את תפאורות ההצגה לעיני הקהל, כשהמסך פתוח, תבעו תוספת שכר על תפקידם הצדדי כשחקני-משנה. התג' הלה הסכימה, מצידה, לשלם להם שכר שחקנים, בתנאי שיוותרו על שכרם כפוע' עלים — דבר שהיה עולה להנהלת התיאטרון הרבה יותר בזול. אך לא לכך, כמו כן, התכוננו הפועלים. הם ביטלו את שבי' תתם ויתרו על תביעתם, רק לאחר שה' איגוד המקצועי הודיע להם כי לא יתמוך בדרישתם זו, שלדעתו אין לה הצדקה. כ' ניצוץ של צייר נתגלה בבמאי פיטר פריי, המביים עתה את ההצגה ניצוץ של משורר בהבימה. פריי, שלא היה מרוצה מהצעותיהם של כמה גרפני קאים לציור הפלאקאט להצגה זו, תיכנן לבסוף את הפלאקאט עצמו. אולם על הפלאקאט המודפס יופיע שמו של האדרי' לישאראל כהנא, שותפו של פריי במיכ' נון תפאורות ההצגה. . . יצחק קדישי' זון, מנהל מועדון התיאטרון, מנהל עתה משאומתן עם עיריית חיפה על הקמת מועדון תיאטרון נוסף בחיפה, וכן הוא מחפש אפשרות להקמת מועדון כזה גם בירושלים. אגב, סאראמללו המפורסם, בע' ליו של המרתף שבכרך ציון כירושלים, פנה אל התיאטרון הקאמרי בהצעה לפתוח במרתפו מועדון-לילה בשותפות. הקאמרי, שנכחה דיו בפרשת מועדון התיאטרון, דחה את ההצעה. . . תחרות בני גינה על נבל, הראשונה מסוגה בישראל והנדירה ביותר גם בעולם כולו, תאורגן בישראל על-ידי לשכת התיירות הממשלתית, בהשתתפות האקדמיה למוסיקה בירושלים, בחודש ספטמבר. המשתתפים מארצות העולם השונות יסרכו לבוא לישראל, ולהביא אתם את כלי גינתם, על חשבונם הם. לעומת זאת, יהיו הוצאות השהייה בישראל על חשבון לשכת התיירות. . . ה'תקווה" — זוהי אופרה חד' שה שחיבר המלחין האיטלקי פראנקו מאני גי. המחבר פנה לאופרה הישראלית בהצעה שצירתה, הרחיקה רוח ציונית, תוצג בישראל בהצגת-בכורה. הנהלת האופרה מעיינת בתווים. . . שיפה חדשה להגות תקציב הבידור שלהם מצאו אנשי ההתיישבות העובדת: באי כוחה מאיימים ברמו שקוף על כל תיאטרון, כי במקרה שלא יסכים להוריד את מחיריו לרמה הרצויה להם, יש' מיצוהו בעיתונות כעוכר החלוציות וציפור הנפש. לאחר ששיטה זו נוסחה בהצלחה יחסית על בצל ירוק, מפעילים אותה עתה במשאומתן המנהלת עם התיאטרון הקאמרי על סיבוב הצגות בקיבוצים. לאחר את הפגישות האחרונות, שהסתיימה בנקודת קי' פאון, אמר חבר הנהלת התיאטרון יעקב אגמון במרידות: "מדוע לא תפעילו אותה שיטה עצמה גם על יצרני משחתי-נעליים? . . . מחלוקת השאית הריפה התעוררה השבוע בין האמרגן גיורא גודיק לבין תיאטרון אהל, המקחה הצלילת באמרגנות יותר משהצליל בהצגותיו האחרונות. הנהלת אהל טוענת, כי היא שהחליטה להביא להופעות בישראל את השיטה ההומוריסטית-מוסיק' לית של הייזי אוסטרואלד משווייץ, המופיע עה בפארוודיות מוסיקליות מן הסוג המקור' בל במשדרי שלושה בסירה אחת. למרות העובדה שגודיק מחזיק בכיסו זוהר תלום עם השישיה, לא חדלה הנהלת אהל מלנהל אתה משא ומתן גם השבוע.

תדריך

אלה מאורעות האמנות והבידור העיקריים שהעולם הזה סמליץ עליהם:

הצגות

- ליוסטרטה (הבימה) — שחקניות הבימה מונעות סיפוק מסויים מבעליהן-שבי מחוה וסיפוק מסוג אחר מהקהל, אך בכל זאת נשאר משנו מאריסטופנס.
● הערב אימפרוביזציה (התיאטרון הקאמרי) — הערב משחק אברהם חלפי במחזה מעניין ובהצגה בלתי-מגובשת.
● הצופה הוהיר לא ילך שולל אחר הפירסומת העצמית הקולנית של יגאל מור סינון, מחבר השכת השחורה (אהל) והשחקן הראשי בה. הפירסומת מעניינת ו' משעשעת הרבה יותר מן ההצגה עצמה.

סיפורה של מהנדסת שנמשה את מקצועה

חדר לידה

בכל עשר דקות מתרחשת לידה בישראל, בכל עשר דקות נולד אורח ישראלי חדש — כך טוענת הסטטיסטיקה. אולם לפחות לפש אחת אין הלידה שהתרחשה בעשר דקות כלשהן, עובדה סטטיסטית בלבד — לילדת עצמה. עבודה מהוה הלידה את אחד המאורעות המרכזיים והמסעירים ביותר בחייה. ומה שפחות נעים, עבודה: ברוב המקרים, זהו גם אחד המאורעות המכאיבים ביותר.

כי למרות שהלידה היא יעודה הפיסיולוגי הטבעי של האשה, וגופה מסוגל למלא יעוד זה ללא יסורים, הפכו צירי-הלידה למושג קלאסי להגדרת כאבים ויסורים. בכל התקופות חיפשה האנושות דרכים להקלת כאביה של היולדת.

אולם דוקא בתקופת הרפואה המודרנית, כבשה את העולם תורת-לידה חדשה המוכרת בשם תורת הלידה הטבעית או לידה ללא-פחד. היתה זו תורתו של רופא מילד אנגלי בשם גרנטלי דיקרדי (69), שהחל להפיץ אותה לפני למעלה משלושים שנה, זכה לראות עוד בימיו כיצד היא מתקבלת ומתפשטת על פני תבל כולה.

לישראל, אליה מגיעים חידושי-רפואה במהירות קטנה יותר מאשר חידושי-אפנה, הגיעה שיטת הלידה הטבעית לפני כשש שנים, הוכנסה תחילה לבית-היולדות הדסה שבקריה התל-אביבית על ידי מנהל בית-החולים פרופסור יוסף אשמן. אולם במשך שש שנים אלה התקבלה התורה רק על ידי אחוז קטן של רופאים, מילדות או יולדות. ההדרכה בשיטת התורה החדשה נעשתה לרוב בקרב חוגים מצומצמים של נשים נבחרות. רק בחדשים האחרונים פרצה שיטת הלידה-הטבעית את סגור הילדות, החלה לכבוש בסערה את היולדות בכל רחבי הארץ. יותר ויותר רופאים, יותר ויותר יולדות, הורבקו ברוחה של תורה זו. מספר בתי-החולים שהכניסו את השיטה לתדרי-הלידה שלהם גדל והלך. לפי הקצב הנוכחי, אפשר להניח שתוך שנה יבוצעו כ-75% מכל הלידות בארץ לפי שיטה זו. אפשר היה ליחס הצלחה מסחררת זו של תורת-הלידה-הטבעית לדמות אחת. היתה זו דמותה של אשה מסכימה, עקרת-בית ואם לתינוק, מהנדסת לפי מקצועה, שהקדישה את עצמה להפצת תורתו של ד"ר ריד והקנייתה. היתה זו דמות שהופיעה בעיני תלמידותיה כדמות של מלאך מושיע — דמותה של אורה ציציק.

לפני ימים מספר עמדה אורה ציציק על במת אולם בית-הרופא בתל-אביב, שם היתה צריכה לשאת את הרצאתה הפומ' בית הראשונה על נושא הלידה-הטבעית בפני קהל מגוון של רופאים, אחיות, מילדות, נשי-הרות וסתם סקרנים שימלאו את האר' לם. היא היתה נרגשת. כה נרגשת, עד שהשכחה למסור את ברכתו של נביא-התורה הד"ר דיקרדי שטרחה לטלפן מאנגליה במי יותר כדי למסור ברכתו למעמד זה.

לפני עשר שנים לא היתה האשה הלבבית, שהחיוך הטוב אינו סר מעל פניה, מסוגלת אף להאמין שתגיע למעמד כזה ורחקא בנו' שא כזה. כי אורה ציציק, חיפאית שנוולדה באנגליה למשפחה וחיקה בארץ, עסקה רוב ימיה בשטחים שונים ורחוקים משטח-הלידה, כמו הנדסה, שרטוט ומתמטיקה.

ההורים חשבו שהיא תהיה פסנתרנית. 12 שנים פרטה על פסנתר. שנים לאחר מכן, מספרת בדיחה משפחתית, לאחר שהזניחה שטח זה, היה בעלה, מהנדס אלקטרו-מיכני במקצועו, משלם לה לפי שעות כדי שתנגן. כאשר נרשמה לקורס-שרטוט בטכניון בחי' פה, היא היתה אחת משתי הבנות שלמדו בטכניון, תוך כדי קורס-השרטוט החליטה

היא להשתלם בהנדסה, אולם הנהלת הסכ' ניון סירבה לתת-שכ' לה את השעות שלמדה בקורס השרטוט. לצעירה בת ה-18 לא ארך הרבה זמן להחליט שחבל להפסיד שנת לימודים — היא נסעה לצרפת, נרשמה למכון למכניקה, שם היתה כבר נערה יחידה במכון כולה. אולם עובדה זו לא הפריעה לה, כיוון שארץ-ישראל נוסף למד באותו מכון. כיום הוא בעלה.

כאשר פרצה מלחמת העולם השנייה, הס' פיקו השניים לעזוב את אירופה באניה האחרונה שעזבה את צרפת לפני הכיבוש. בארץ נישאו. בעלה המהגורס עבד בשירות הממשלה. אורה עבדה בשירות חיל-ההנדסה המלכותי. בסרפנד, מוקפת 11 גברים שציפו לרצו בו העזוב את החרו כדי שיוכלו לתת קצת חופש ללשונם, עסקה אורה בהגוסת' כבישים. היא אהבה במיוחד את העבודות שאשר העובדים התחמקו מהן, כמו פיקוח על ביצוע השרטוטים שלה בבית היציקה.

★ ★ ★
מעגז סגור שי פחד
היו לה לאורה כמה שנים של חופש עד שפרצה מלחמת העצמאות. היא

חוג המשפחה
אורה ציציק מצלמת בסצלמת-הסרטה את שתי בנותיה, רות (9) ואירית (4). הצילום הוא רק אחת מחובבותיה הרבות של אורה, שאינה נרתעת אף מחובבות שחשבו כשייכות לגברים בלבד, עוסקת בהן בהנאה.